

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, НОЕМВРИ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Дирекция „Икономическа и финансова политика“
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Според сезонно изгладените данни, **ръстът на БВП се ускори до 0.7% на годишна база през третото тримесечие**, воден от нарастването на износа. Въпреки че растежът на вноса също се ускори, нетният износ запази положителния си принос. Инвестициите в основен капитал също отчетоха повишение, докато разходите на домакинствата се понижиха за второ поредно тримесечие. Въпреки това, спадът в частното потребление бе компенсирал от ръста на публичните разходи. От страна на предлагането, **брутната добавена стойност** нарасна с 0.5%, като растежът в промишлеността се ускори до 3%, воден най-вече от страна на външното търсене.
- **Броят на заетите лица** отчете слабо понижение с 0.1% на годишна база през третото тримесечие в резултат на неблагоприятното развитие на заетостта в индустрията. Сезонната заетост спомогна за понижение **равнището на безработица** до 12% средно за периода юли-септември, докато **регистрираната безработица** се увеличи до 11.2% през октомври, с приключването на сезонните дейности. В същото време, **производителността на труда** прекъсна негативната тенденция, наблюдавана през предходното тримесечие, и нарасна с 1.6% на годишна база в реално изражение с ускорението на икономическа активност в страната.
- **Потребителските цени** се повишиха средно с 0.2% през октомври спрямо предходния месец и така отрицателният годишен темп на инфлация се забави до 1.1%. Сезонните повишения в цените на непреработените храни, както и

облекло и обувки, почти изцяло допринесоха за регистрираното месечно нарастване на общия ХИПЦ, докато автомобилните горива поевтиняха спрямо септември.

- След отчетения излишък през септември, **положителното салдо по текущата сметка** се увеличи до 1.39 млрд. евро за първите девет месеца на годината (3.4% от БВП). Балансът по текущата сметка отчете подобрене на годишна база през повечето от месеците на настоящата година, главно в резултат от по-силния износ на стоки.
- **Салдото по консолидирания бюджет** бе отрицателно в размер на 443 млн. лв. (0.6% от БВП) към края на октомври, като годишният ръст на общите разходи изпревари нарастването на общите приходи и помощи, получени в периода януари-октомври. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 6 декември 2013 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

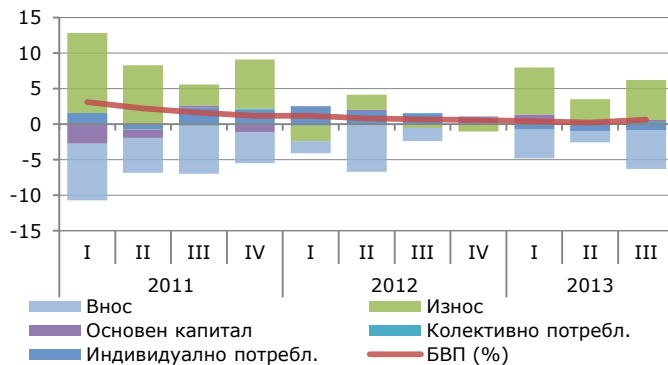
Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През третото тримесечие **растежът на БВП** се ускори до 0.7%, а износът, който нарасна с 8.5%, отново бе основен двигател на икономическата активност. Растежът на вноса също се ускори до 7.4% поради повишено търсене от страна на експортно ориентирани отрасли, въпреки това нетният износ запази положителния си принос. Инвестициите в основен капитал нараснаха с 1.2% и според данните за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, ръстът бе най-вече в *промишлеността*. Последното наблюдение на потребителите отново отчете спад в потребителското доверие и влошаване на оценките за финансовото състояние на домакинствата. В резултат на това разходите на домакинствата намалеха с 0.5% за второ поредно тримесечие. Спадът в частното потребление обаче бе компенсирал от нарастване на публичните разходи.

Приноси за растежа на БВП

(пр.п., на годишна база)

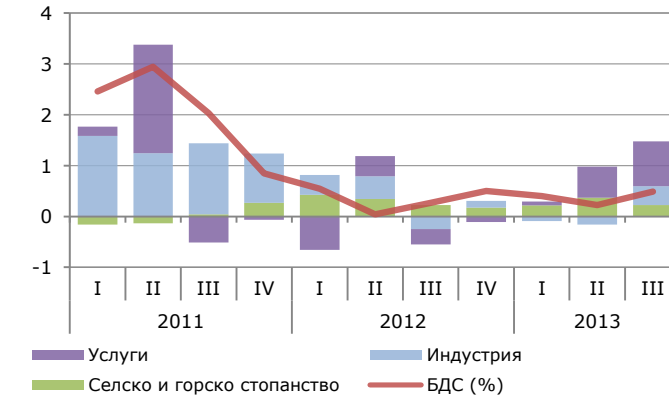

Източник: НСИ

От страна на предлагането, **брутната добавена стойност** нарасна с 0.5%. Растежът в промишлеността се ускори до 3%, воден най-вече от страна на външното търсене, като оборотът на външните пазари отново отбеляза ръст след лекия спад през второто тримесечие. Повечето дейности в сектора на услугите като *търговия; транспорт; хотелиерство, създаване и разпространение на информация; далекосъобщения, финансови и застрахователни дейности* също бяха с положителен принос за икономическата активност. Растежът в *селското стопанство* се забави и достигна 3.8%. Спадът на брутната добавена стойност в *строителния сектор* се забави до 5.4%, като регистрира ръст от 0.2% спрямо второто тримесечие.

Приноси за растежа на БДС

(пр.п., на годишна база)

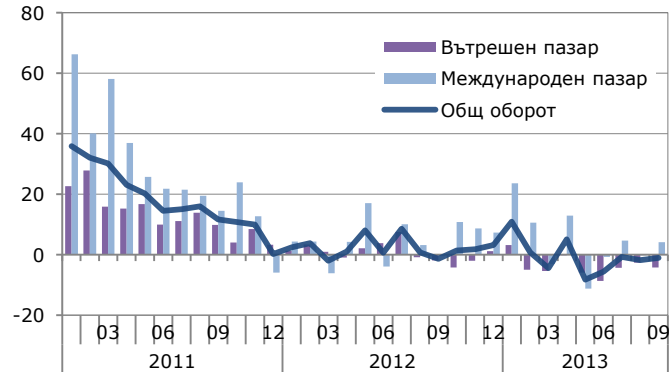

Източник: НСИ

През септември **оборотът на промишлените предприятия** отчете спад от 1.1% на годишна база в резултат на неблагоприятната динамика при продажбите на вътрешния пазар, които се понижиха с 4.3%. Въпреки нарастването отчетено при *производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия* според данните за промишленото производство, отчетеният спад при тази позиция в оборота на вътрешния пазар бе резултат от низходящата динамика при цените. Така то имаше най-съществен принос за отчетения спад на общия индекс, следвано от *производството на хранителни продукти*. Оборотът на външния пазар се увеличи с 4.1% на годишна база, като най-голям принос към растежа имаше *производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване*, следвано от *производството на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия*.

Оборот в промишлеността

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

Промишленото производство се повиши с 1.8% спрямо съответния месец на предходната година. Основен принос за отчетения растеж имаше *производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване*, подкрепено от благоприятното развитие на индустриалните продажби за износ.

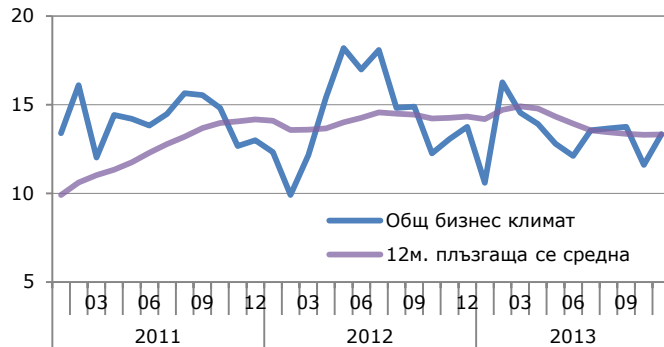
Растежът при **търговията на дребно** се ускори до 6.7% на годишна база, като всички позиции отчетоха повишение. Както и през предходните месеци, *продажбите на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия и търговията в неспециализирани магазини* имаха най-голям ръст, съответно от 27.4% и 12.6%.

Неблагоприятната динамиката при **индекса на строителната продукция** се запази и индексът се понижи с 4.4% спрямо съответния месец на предходната година. Както сградното, така и гражданското строителство допринесоха за отчетения спад, като се понижиха съответно с 1.5 и 8%.

През ноември **индикаторът за бизнес климата** в страната нарасна с 1.7 пр.п. в резултат на подобрение в оценките за настоящата бизнес ситуация във всички сектори. В същото време, единствено в промишлеността бяха отчетени оптимистични очаквания за следващите месеци, където беше отчетен и ръст в поръчките. В строителството също бе наблюдавано повишение на поръчките, но очакванията на предприемачите в този сектор по отношение на бизнес ситуацията и активността през следващите месеци бяха по-скоро резервирани. При услугите и търговията на дребно беше отчетен ръст на броя анкетирани, които определят недостатъчното търсене като съществен проблем.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

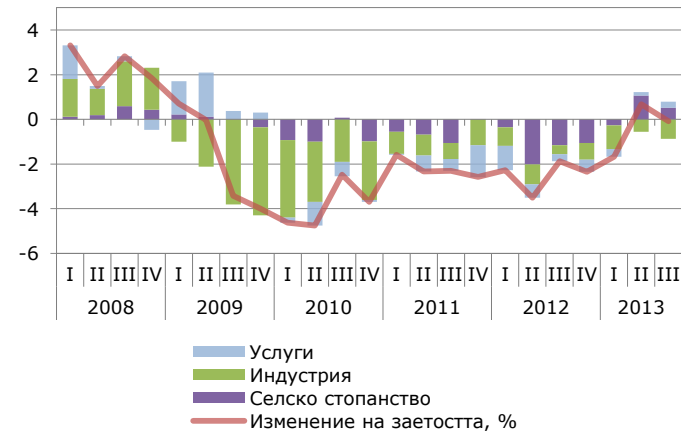
Източник: НСИ

През третото тримесечие на 2013 г. **броят на заетите в икономиката** (по данни от СНС) отбеляза слабо намаление от 0.1% на годишна база, обусловено от негативното развитие на заетостта в индустрията. Динамиката на заетите в промишлеността остана на отрицателна територия, като дори ускори годишния си темп на понижаване до 3.2%, при намаление от 1.7% за предходните три месеца. Икономическата активност в сектора остана ограничена, както от слабото вътрешно търсене, така и от несигурността във външната среда. Това принуди работодателите да продължат да повишават своята ефективност чрез оптимизиране на разходите за труд, което се отрази и в подобрене на производителността на труда, след отбелязания спад на показателя през второто тримесечие на годината. Строителната активност също остана слаба през третото тримесечие и броят на заетите продължи да се понижава. Положителен принос към динамиката на общата заетост през третото тримесечие имаха селското стопанство и

услугите. Сезонната заетост в селското стопанство подкрепи увеличението на заетите в сектора с 2.5% на годишна база, а нарастването на заетостта в услугите с 0.5% бе формирано от отбелязания ръст в дейностите *създаване и разпространение на информация, професионални дейности, научни изследвания, административни и спомагателни дейности, и държавно управление, образование и здравеопазване*.¹

Изменение на заетостта и приноси по сектори

(пр.п., на годишна база)

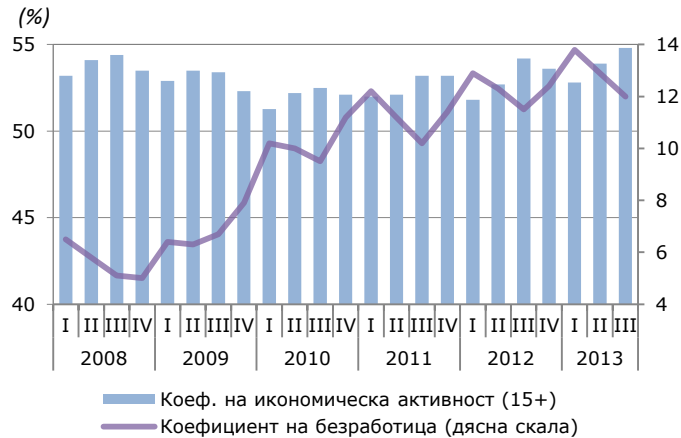
Източник: НСИ

Сезонната заетост подкрепи намалението на **безработицата** до 12% средно за периода юли-септември, но нейното ниво остана с 0.5 пр.п. по-високо спрямо същия период на предходната година. Броят на безработните се повиши с 4.7% спрямо година по-рано, което, в условията на намаление на заетостта, показва повишено участие на населението в

¹ Съгласно КИД 2008 по 10 икономически дейности.

работната сила. Коефициентът на икономическа активност (15+) достигна 54.8% и се увеличи с 0.6 пр.п. в сравнение с третото тримесечие на 2012 г.

Коефициенти на безработица и икономическа активност

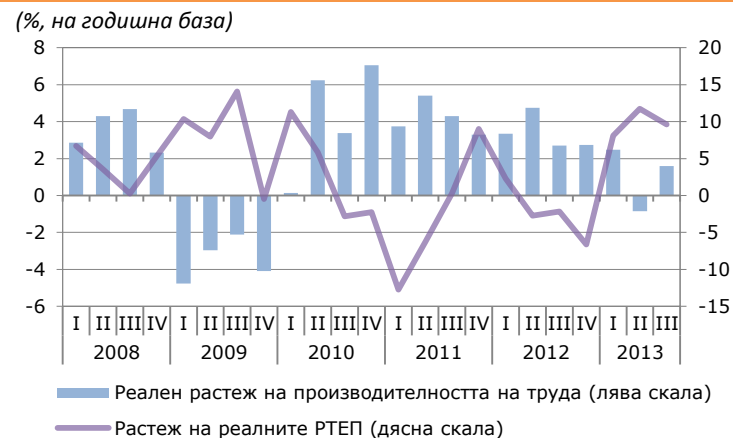
Източник: НСИ

През октомври **регистрираната безработица** отбеляза повишение до 11.2%. Със затихването на сезонните дейности входящият поток безработни започна да нараства от септември насам и през октомври достигна 52.1 хил. души. Изходящият поток безработни намалю до 39.7 хил. д. в резултат на по-малкия брой постъпили на работа лица – 20.3 хил. д. Последните бяха с 13.8% по-малко в сравнение със септември, поради по-слабото търсене на труд на първичния трудов пазар, както и по-малкия брой включени в активните програми на пазара на труда.

През третото тримесечие на 2013 г. **производителността на труда** в българската икономика отчете растеж от 1.6% в

реално изражение в резултат от повишената икономическа активност в страната и преодоля негативната тенденция наблюдавана през предходното тримесечие. Текущата възходяща динамика бе обусловено от сектор *индустрия*, където показателят се повиши с 4% на годишна база с водещо влияние от страна на *промишлеността* (4.1%). Повишение на производителността на труда бе отчетено и в *аграрния сектор* (2.4%), докато в *услугите* динамиката на показателя бе негативна със спад от 0.3%. В сектор *услуги* водещ отрицателен принос имаха *информационни* (4.4%) и *професионални дейности* (1.5%) и *търговия* (0.9%). Останалите дейности се характеризираха с растеж на производителността, като най-висок темп на растеж бе отчетен във *финансови и застрахователни дейности* (4.5%).

Производителност на труда и реални разходи за труд на единица продукция

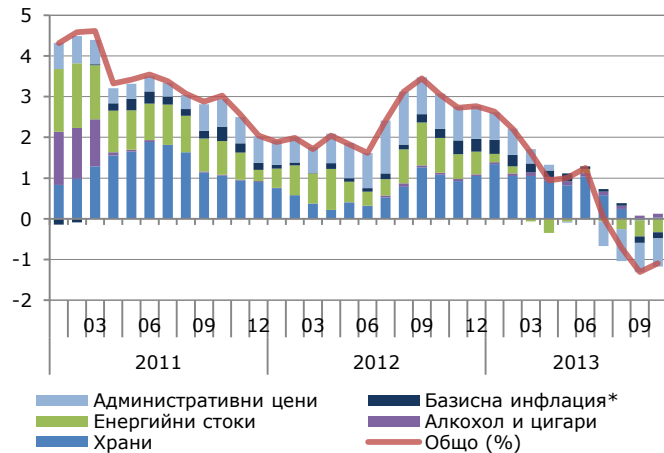

Източник: НСИ, МФ

Възходящата динамика на производителността през третото тримесечие обуслови и забавянето в темпа на растеж на **реалните разходи за труд на единица продукция** (РРТЕП) до 9.6% спрямо 11.7% през предходното тримесечие. Все пак растежът на показателя остана висок, като основен принос към наблюдаваното развитие имаше *аграрният сектор*, където бе отчетен значително повишение на компенсацията на един нает в условията на съществен спад на добавената стойност. *Индустрията и услугите* също се характеризираха с растеж на РРТЕП, съответно с 5.1% и 5.8%, което обаче бе по-ниско от средното за икономиката.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

Потребителските цени нараснаха с 0.2% през октомври спрямо предходния месец. Така дефлацията натрупаната от началото на годината се понижи до 1.2%, а отрицателният

темп на инфлация по месеци на годишна база се забави до 1.1%. Сезонното повишение в цените на непреработените храни с 2.1% отново имаше най-голям положителен принос (0.13 пр.п.) за месечното изменение на общия индекс. Това обаче бе почти напълно компенсирано от намалението на цените на автомобилните горива с 1.4%. Базисната инфлация също отчете слабо повишение спрямо предходния месец в резултат на по-високите цени на дрехи и обувки средно с 4.1%.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

Източник: БНБ

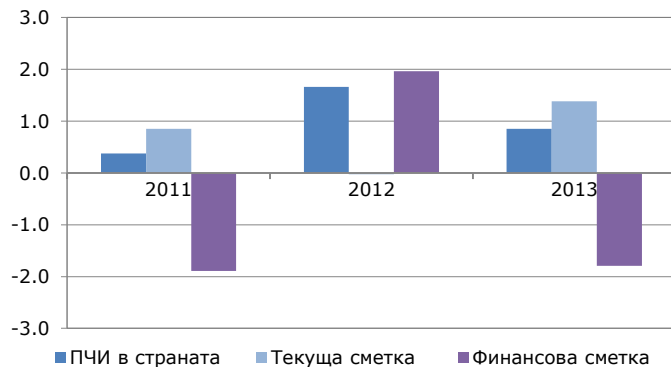
През септември **балансът на текущата сметка** възлезе на 155.5 млн. евро, с което натрупаният от началото на годината излишък достигна 1.39 млрд. евро (3.4% от БВП) при дефицит от 27.8 млн. евро за същия период на 2012 г. Месечните салда на текущата сметка се подобряваха на годишна база през повечето от месеците на 2013 г., водени основно от силния износ на стоки. През септември обаче

наблюдаваният излишък бе с почти 40% под нивото си през същия месец на 2012 г., след като ръстът на вноса на стоки (12.4%) изпревари този на износа (6.7%). Нарастването и в двата търговски потока се дължеше на активизиране на търговията с ЕС.

Балансът на услугите достига 4.8% от БВП за деветмесечието, при 5.3% за същия период на 2012 г. Спадът бе резултат от по-ниските входящи потоци от други услуги, след като износът на комуникационни, компютърни и информационни и строително-монтажни услуги продължи да намалява на годишна база и през септември.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

(януари-септември, млрд. евро)

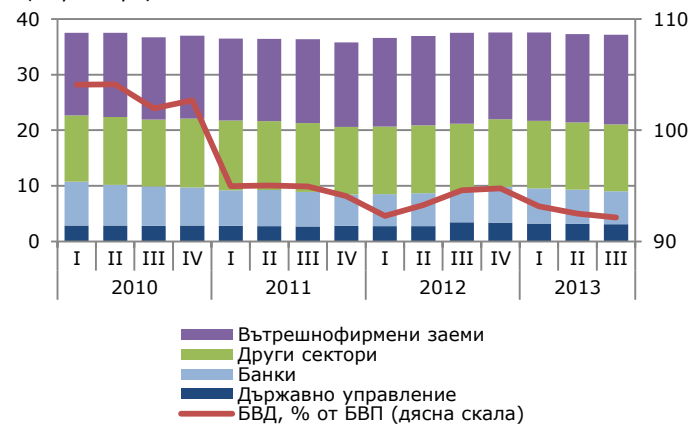
Източник: БНБ

Нетният доход и текущи трансфери запазиха положителния си принос за динамиката на текущата сметка. За деветмесечието дефицитът по доходната статия се сви от 2.7% от БВП през 2012 г. до 2.3% от БВП през 2013 г. Излишъкът по текущи трансфери се покачи от 4% от БВП до 4.9%.

Към края на септември **брутният външен дълг** бе 37.2 млрд. евро (92.1% от БВП), в сравнение с 94.5% година по-рано и 94.9% в края на 2012 г. От началото на годината най-голямо изплащане на външни задължения бе наблюдавано в банковия сектор (1.25 млн. евро), следван от нефинансовия частен сектор – 1.19 млн. евро. За деветмесечието най-много нов дълг бе привлечен под формата на вътрешнофирмено финансиране от чуждестранни компании към месните дъщерни дружества (1.17 млн. евро). Към края на септември външният дълг на **държавно управление** бе 7.6% от БВП, намалявайки на годишна база в резултат от изплащането на еврооблигации през януари. Външната задлъжнялост на банките бе 14.8% от БВП, отчитайки спад от началото на годината, докато задлъжнялостта на **други сектори** и вътрешнофирмената задлъжнялост останаха на нива съответно от 30% и 40% от БВП.

Структура на брутния външен дълг

(млрд. евро)

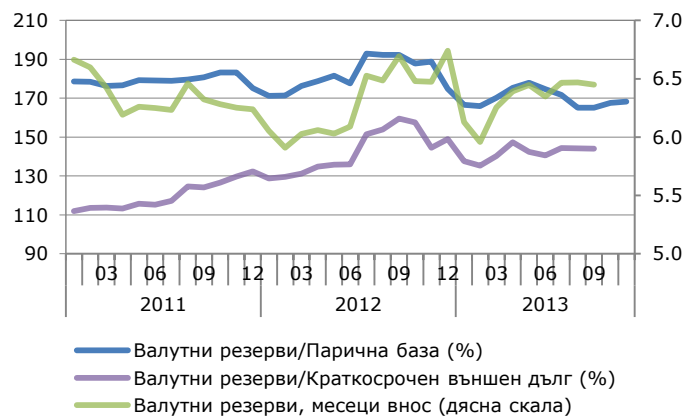

Източник: БНБ

Международните валутни резерви се понижиха с 1.1% през ноември и в края на месеца достигнаха 14.3 млрд. евро. По този начин техният годишен темп на понижение се ускори до 5.3% при 4.3% в края на предходния месец. В основата на спада на резервите бе понижението на банковите резерви с 4.7% и на депозита на Управление „Банково“ - с 2.5%, като последното бе повлияно от намалението на цената на златото на международните пазари. Понижението на банковите резерви допринесе за подобрението на покритието на паричната база с 0.7 пр.п. до 168.3%. Към края на септември нивото на международните резерви бе достатъчно да покрие 6.4 месеца внос или 144% от краткосрочния външен дълг.

Ключови отношения за валутния борд

(%, на годишна база)

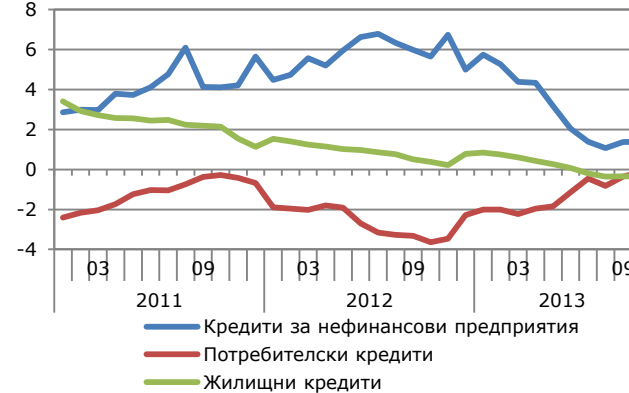
Източник: БНБ, МФ

Паричното предлагане продължи да се ускорява за трети пореден месец и в края на октомври темпът му на растеж на годишна база достигна 9.5% при 8.1% месец по-рано.

Основен принос за това имаха по-бързото увеличение на овърнайт депозитите (19.2% срещу 16.7% в края на септември) и на депозитите, договорени за ползване след предизвестие, които ускориха нарастването си за същия период от 69.5% до 72.9%. Депозитите с договорен матуритет също се развиха положително и свиха леко темпа си на понижение от 8.9% до 8.7% годишно. Общият размер на депозитите в банковата система достигна годишен темп на нарастване от 9.9% в края на октомври, след като депозитите от страна на всички институционални сектори ускориха растежите си. На месечна база общо депозитите се увеличиха с 0.9% или 517 млн. лв.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

Кредитът за частния сектор отбеляза минимално възстановяване, след като годишният му темп на растеж се повиши до 0.7% при 0.5% в края на септември. Това може да се отдаде най-вече на базов ефект, тъй като компонентите на

частния кредит не регистрираха особени промени в темповете си на увеличение. Кредитите за фирми запазиха скоростта си на нарастване от предходния месец на ниво от 1.4% спрямо съответния период на 2012 г. Потребителските кредити ограничиха годишния си спад до едва 0.1% (0.3% в края на септември), докато понижението при жилищните кредити се ускори слабо - от 0.3% на 0.4%. Лошите и реструктурирани кредити запазиха тенденцията си на понижение - през октомври това се случи с 2% на годишна база. Принос за това имаше от страна на всички типове кредити. По този начин делът им в общите кредити за фирми и домакинства се понижи с 4 б.т. до 18.2%.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

Източник: БНБ, МФ

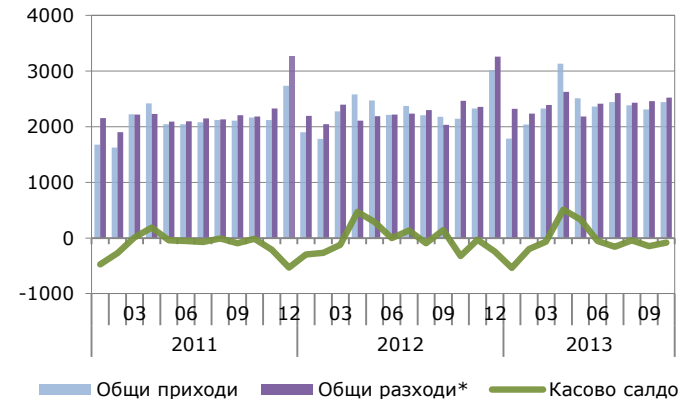
Среднопретегленият лихвен процент по кредити за нефинансови предприятия се повиши с 52 б.т. през октомври, а месечният обем от нови кредити в този сегмент бе с 28.9% по-нисък в сравнение с аналогичния месец на 2012 г.

Същевременно, средните проценти по жилищни и потребителски кредити леко се понижиха - съответно с 13 и 6 б.т. Обемът от новоотпуснати потребителски кредити бе сходен с този спрямо година по-рано, като бе едва с 0.8% по-нисък, а обемът от новите жилищни кредити бе по-малък с 4.1%. Среднопретеглените лихвени проценти по срочни депозити в лева и долари се понижиха с по 7 б.т., докато средната възвръщаемост на депозитите в евро нарасна с 5 б.т. Обемът от новите депозити бе по-нисък с 28.3% в сравнение с 12 месеца по-рано.

Дефицитът по КФП към края на октомври бе 443 млн. лв. (0.6% от БВП). Той бе формиран от отрицателно салдо по националния бюджет в размер на 204.4 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 238.6 млн. лв.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Постъпилите **общии приходи и помощи** за периода януари-октомври се равняваха на 78.2% от плана за годината, като при тях бе отчетен ръст от 7.3% на годишна база. Увеличение бе регистрирано както при данъчните приходи от 3.7%, така и при неданъчните приходи – от 3.2%. От основните групи данъчни постъпления нарастване имаше при ДДФЛ, ДДС и мита. Общите социално и здравноосигурителни вноски също бяха по-високи спрямо същия период на миналата година. Значителен темп на нарастване от 70.9% на годишна база бе достигнат при помощите, които се равняваха на 55.6% от заложените в прогнозните годишни разчети (ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.).

Разходите по КФП, вкл. вноската на България в бюджета на ЕС, за януари-октомври бяха с 9% по-високи спрямо същия период на предходната година, като най-голям принос за

регистрираното нарастване имаха социалните разходи, следвани от заплати и възнаграждения на персонала, текуща издръжка и социално и здравноосигурителни вноски. Общите разходи към края на октомври достигнаха 75.7% от планираните за годината.

Фискалният резерв към 31 октомври бе в размер на 4.9 млрд. лв. (6.2% от БВП).

Държавният дълг към края на октомври бе 17.7% от БВП, в т.ч. вътрешен дълг – 7.6% от БВП, външен – 9.1% от БВП и държавногарантиран дълг – 1% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	-5.5	0.4	1.8	0.8	0.6	0.4	0.2	0.7						
Потребление	%, на год. база	-7.3	0.5	1.5	1.8	0.4	-0.4	0.2	0.4						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-17.6	-18.3	-6.5	0.8	3.1	5.0	1.4	1.2						
Износ	%, на год. база	-11.2	14.7	12.3	-0.4	-1.5	10.8	4.5	8.5						
Внос	%, на год. база	-21.0	2.4	8.8	3.7	-0.4	5.6	2.0	7.4						
Селско стопанство	%, на год. база	-9.5	-6.2	-1.1	3.5	3.0	3.6	6.2	3.8						
Индустрия	%, на год. база	-5.7	-6.3	5.8	0.8	0.4	-0.3	-0.5	1.3						
Услуги	%, на год. база	-1.3	4.4	0.7	-0.2	-0.2	0.1	0.9	1.4						
Корективи	%, на год. база	-16.5	-0.5	0.2	3.8	1.3	-1.0	0.8	1.5						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	-18.3	2.0	5.8	-0.4	0.6	1.6	-4.1	-1.3	-7.7	-5.9	-1.3	-4.1	1.8	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	-20.2	14.1	17.2	2.3	2.1	2.2	-3.1	-1.2	-8.3	-5.6	-0.8	-1.8	-1.1	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-7.7	-8.4	0.6	-2.3	-5.1	-3.8	1.5	5.5	0.8	0.0	4.8	5.2	6.7	
Строителна продукция	%, на год. база	-14.5	-14.9	-12.8	-0.8	-1.9	-1.5	-5.9	-6.9	-12.5	-10.5	-5.0	-11.0	-4.4	
Общ бизнес климат	баланс	10.2	9.6	14.2	14.3	13.0	13.8	12.9	13.6	12.8	12.1	13.5	13.7	13.7	11.6
Промисленост	баланс	12.3	13.4	22.4	21.3	19.4	20.4	14.3	15.2	12.2	14.2	17.4	12.7	15.3	10.7
Търговия на дребно	баланс	13.5	10.1	17.3	16.4	19.3	17.0	18.1	21.6	21.0	15.7	20.9	21.9	21.8	23.4
Строителство	баланс	8.5	5.1	2.8	0.3	-1.8	1.3	5.0	2.7	4.7	3.7	1.9	4.3	1.8	2.2
Услуги	баланс	5.1	5.6	5.9	12.2	8.8	9.9	13.0	13.7	14.0	12.8	10.0	16.6	14.4	11.1
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.0	52.0	52.5	53.1	53.6	52.8	53.9	54.8						
Коефициент на заетост (15+)	%	49.4	46.7	46.6	46.6	47.0	45.6	47.0	47.9						
Заетост (НПС)	%, на год. база	-1.7	-3.9	-2.2	-2.5	-2.3	-1.7	0.7	-0.1						
Безработица (НПС)	%	6.8	10.2	11.3	12.3	12.4	13.8	12.9	12.0						
Безработица (АЗ)	%	7.6	9.5	10.1	11.1	11.3	11.9	11.1	10.8	11.0	10.7	10.8	10.7	10.8	11.2
Номинална работна заплата	%, на год. база	11.8	6.4	5.8	13.3	10.3	4.3	3.8	3.7	3.4	3.3	5.1	3.1	3.1	

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13
Реална работна заплата ²	%, на год. база	9.1	3.3	2.4	10.7	7.3	2.1	2.7	4.4	2.3	2.0	5.1	3.8	4.5	
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	-3.6	4.5	4.1	3.4	2.7	2.5	-0.9	1.6						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	7.4	2.4	-2.2	-2.6	-6.6	8.1	11.7	9.6						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.8	2.4	4.2	3.0	4.2	3.6	2.2	-0.6	2.0	2.6	0.5	-0.7	-1.6	-1.4
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	2.5	3.0	3.4	2.4	2.8	2.2	1.1	-0.7	1.0	1.2	0.0	-0.7	-1.3	-1.1
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	-4.2	7.1	8.6	5.4	6.1	1.9	-0.7	-2.8	-0.7	0.0	-1.8	-2.9	-3.5	-3.9
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	25 041	23 933	25 378	27 470	27 470	6 158	14 166	21 307	11 802	14 165	16 610	18 996	21 308	23 751
Общо разходи	млн. лв.	25 667	26 755	26 867	27 828	27 827	6 955	14 172	21 668	11 757	14 173	16 778	19 209	21 668	24 194
Вноски в бюджета на ЕС	млн. лв.	746	670	779	809	809	328	533	747	465	533	605	675	747	790
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-626	-2 823	-1 488	-358	-358	-799	-7	-360	46	-8	-168	-213	-360	-443
	% от БВП	-0.9	-4.0	-2.0	-0.5	-0.5	-1.0	0.0	-0.5	0.1	0.0	-0.2	-0.3	-0.5	-0.6
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 641	11 778	12 826	14 683	14 683	14 408	14 428	13 886	14 458	14 428	14 385	13 627	13 886	13 968
	% от БВП	15.6	16.7	17.0	18.9	18.9	18.3	18.3	17.6	18.3	18.3	18.2	17.3	17.6	17.7
Фискален резерв	млн. лв.	7 673	6 012	4 999	6 081	6 081	4 216	5 754	4 965	5 825	5 754	5 569	4 717	4 965	4 902
	%, на год. база	-8.5	-21.6	-16.9	21.6	21.6	-6.9	13.7	-30.8	15.4	13.7	-21.4	-31.8	-30.8	-26.2
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 919	12 977	13 349	15 552	15 552	14 493	14 590	14 937	14 842	14 590	14 938	14 875	14 937	14 452
Покритие на паричната база	%	195.2	179.8	175.1	174.9	174.9	170.3	174.7	165.1	178.1	174.7	171.6	165.2	165.1	167.6
Покритие на вноса	месеци	8.0	7.3	6.2	6.7	6.7	6.3	6.3	6.4	6.4	6.3	6.5	6.5	6.4	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	100.2	115.3	133.8	146.7	149.1	140.2	140.6	144.0	142.4	140.6	144.4	144.3	144.0	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-8.8	0.8	14.4	9.5	9.5	10.7	17.1	16.7	13.3	17.1	14.0	16.9	16.7	19.2
Паричен агрегат М3	%, на год. база	4.2	6.2	12.2	8.4	8.4	8.9	7.7	8.1	7.5	7.7	6.4	7.7	8.1	9.5
Депозити	%, на год. база	7.6	6.6	13.2	8.4	8.4	9.3	7.8	8.3	7.5	7.8	6.4	7.8	8.3	9.9
Кредит към частния сектор	%, на год. база	3.8	1.1	3.3	3.0	3.0	2.3	0.8	0.5	1.5	0.8	0.5	0.3	0.5	0.7
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	2.3	2.4	5.7	5.0	5.0	4.4	2.0	1.4	3.2	2.0	1.4	1.1	1.4	1.4
Кредит за домакинствата	%, на год. база	5.8	-0.8	-0.4	-1.0	-1.0	-1.3	-0.9	-0.6	-1.3	-0.9	-0.5	-0.8	-0.6	-0.6
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.5	8.5	7.2	7.6	7.3	7.6	8.5	7.3	7.8	8.2	7.4	7.2	7.2	8.3

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	05'13	06'13	07'13	08'13	09'13	10'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	7.0	5.4	4.8	4.3	4.1	4.1	3.5	3.4	3.8	3.3	3.5	3.4	3.2	3.2
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.36	1.47	1.51	1.48	1.48	1.53	1.50	1.45	1.50	1.50	1.47	1.48	1.45	1.43
	ср. пер.	1.41	1.48	1.41	1.52	1.51	1.48	1.50	1.48	1.51	1.48	1.50	1.47	1.46	1.43
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	108.3	102.7	94.1	94.8	94.8	93.2	92.5	92.1	92.9	92.5	92.6	92.5	92.1	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	32.1	30.2	27.8	27.7	27.8	27.5	27.6	27.9	27.7	27.6	27.5	27.4	27.6	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	38.5	40.4	42.7	41.6	41.6	42.3	43.3	43.4	42.5	42.4	42.7	43.1	42.9	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-3 116	-533	39	-528	-493	-390	517	1 259	-138	200	244	860	156	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-8.9	-1.5	0.1	-1.3	-1.3	-0.9	1.3	2.2	1.0	1.3	1.2	2.5	2.2	
Търговски баланс	млн. евро	-4 174	-2 764	-2 156	-3 622	-837	-444	-793	-379	-318	-308	-230	121	-270	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-11.9	-7.7	-5.6	-9.1	-8.7	-7.5	-6.5	-6.1	-6.6	-6.4	-6.4	-5.8	-6.1	
Износ, f.o.b.	млн. евро	11 699	15 561	20 264	20 793	5 343	5 223	5 428	5 972	1 696	1 760	2 035	2 001	1 936	
	%, на год. база	-23.1	33.0	30.2	2.6	3.5	13.0	3.3	7.6	-9.1	-0.6	9.1	7.0	6.7	
Внос, f.o.b.	млн. евро	15 873	18 325	22 420	24 415	-6 180	-5 666	-6 222	-6 351	-2 014	-2 068	-2 265	-1 880	-2 206	
	%, на год. база	-33.3	15.4	22.3	8.9	2.1	2.9	-3.8	4.5	-10.9	-2.7	7.2	-6.0	12.4	
Капиталова сметка	млн. евро	477	291	497	537	321	-9	83	156	101	31	28	73	55	
Финансова сметка	млн. евро	1 163	-673	-968	2 231	150	-735	-303	-758	-163	-161	-116	-546	-96	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	2 505	977	1 199	1 302	-315	466	178	142	109	168	108	40	-6	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-619	-635	-357	-931	-1 207	-577	-207	-146	-20	-142	-121	53	-78	
Други нетни инвестиции	млн. евро	-704	-990	-1 744	1 894	1 687	-615	-183	-744	-210	-181	-95	-638	-10	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	650	384	-159	-2 161	-215	1 045	-527	-269	-35	39	-250	129	-148	

Забележка:

1. По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.
2. Дефлирани с ХИПЦ.
3. (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Министерството на финансите (МФ) преотвори за трети път 3-годишни левови държавни ценни книжа (ДЦК) с падеж 30 януари 2016 г. На проведения се на 4 ноември аукцион бяха предложени и одобрени книжа на стойност 40 млн. лв. Постигнатата доходност за одобреното количество бе 1.24% - най-ниската от януари 2013 г., като отчете намаление от 40 б.т. от предходния аукцион за емисията през юли т.г. От първичните дилъри на ДЦК постъпиха поръчки за 155.35 млн. лв., съответстващо на коефициент на покритие от 3.88, който бе сред най-високите за тази емисия. Най-голямо количество ДЦК на аукциона бе придобито от гаранционни и договорни фондове – 64.5%, следвани от банки – 30.6% и пенсионни фондове – 4.9%. След този аукцион общият обем на емисията в обращение е 155 млн. лв. Спредът спрямо германските бенчмаркови облигации в този матуритетен сегмент бе 1.14%, което е най-ниската стойност на този показател от пускането ѝ в обращение през януари 2013 г.

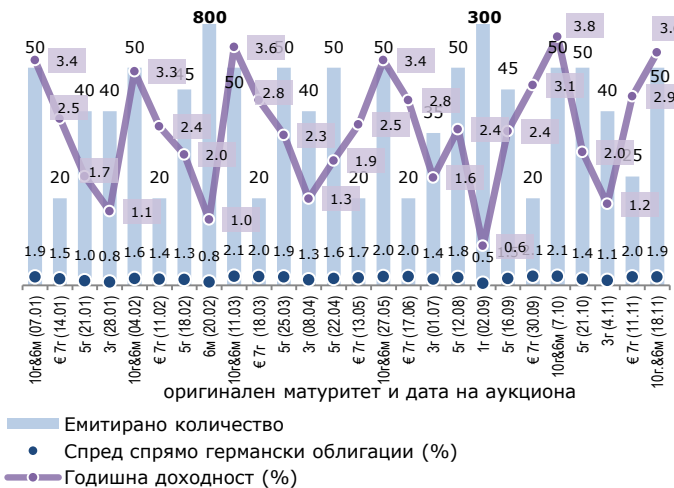
МФ преотвори за шести път тази година емисията ДЦК, деноминирани в евро, с падеж 16 януари 2020 г. На проведения на 11 ноември аукцион беше постигната доходност от 2.88%. Предложеното и одобрено количество книжа бе с номинал 25 млн. евро, а подадените поръчки от първичните дилъри на ДЦК бяха за 65.54 млн. евро, което съответства на коефициент на покритие от 2.62. Пенсионните фондове придобиха най-голямо количество ДЦК на аукциона – 45.4%, следвани от застрахователните дружества – 22.6%, банки – 20% и инвестиционни посредници – 12%. След този аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 145 млн. евро.

МФ преотвори за пети път през годината и 10.5-годишната бенчмаркова емисия левови ДЦК, емитирана на 9 януари 2013 г., с падеж 9 юли 2023 г. На

проведения на 18 ноември аукцион бе постигната доходност от 3.55% за предложеното количество книжа в размер на 50 млн. лв., а коефициентът на покритие беше 1.73. Доходността бе по-ниска с 24 б.т. в сравнение с предходния аукцион за емисията през октомври т.г. Най-голямо количество ДЦК на аукциона бе придобито банките – 57.5%, следвани от пенсионните фондове – 20.5%, инвестиционните посредници – 12% и застрахователните дружества – 10%. След петото преотваряне общият обем на емисията в обращение достигна 300 млн. лв.

Резултати от проведени аукциони на ДЦК през 2013 г.

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg
Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Към края на октомври номиналният размер на държавния дълг бе 6 725 млн. евро, от които 3 063.3 млн. евро вътрешен и 3 661.7 млн. евро външен дълг. В номинално изражение дългът нарасна приблизително с 52.8 млн. евро в сравнение с нивото, регистрирано в края на предходния месец. Това се дължеше преди всичко на емитирането на съкровищни облигации на вътрешния пазар през месеца. Съотношението на държавния дълг към БВП бе 16.7%.

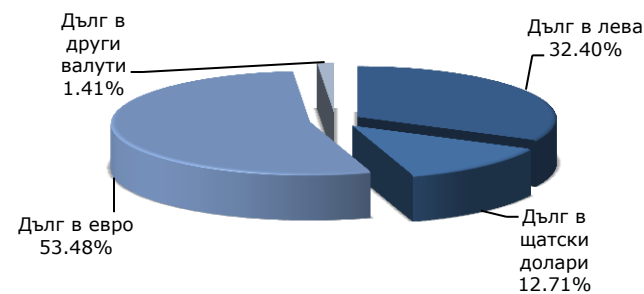
Размер на държавния дълг, млн. евро										
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.04.2013	31.05.2013	30.06.2013	31.07.2013	31.8.2013	31.9.2013	31.10.2013
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	3 144.0	3 189.3	3 209.1	3 200.6	2 817.3	2 992.8	3 063.3
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 746.2	3 747.9	3 716.6	3 707.1	3 707.7	3 679.5	3 661.7
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 890.2	6 937.2	6 925.6	6 907.7	6 525.0	6 672.3	6 725.0
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.4	17.6	16.9	17.2	17.2	17.1	16.2	16.5	16.7

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с обслужването му

В края на юли дългът деноминиран в евро достигна 52%, в левове – 33.8%, в щатски долари – 12.8% и в други валути – 1.4%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 31 октомври)

Източник: МФ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на октомври делът на дълга с фиксирани лихви бе 85.8%, а дългът с плаващи лихви – 14.2%.

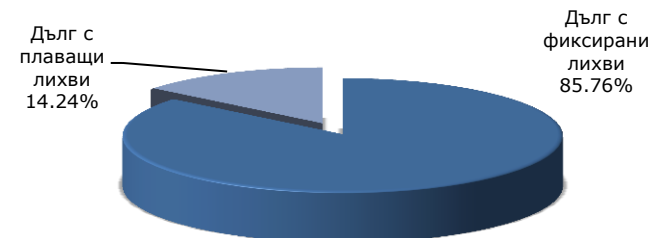
Портфейлната структура на дълга е друг ключов показател за успешната политика при управлението му

В структурата на дълга по кредитори през октомври с най-голям относителен дял бе вътрешният дълг – 45.6%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 14.1%, Световна Банка – 12.8%, Европейски съюз – 12.8%, глобални облигации – 11.8 %, Парижки клуб – 0.9% и други кредитори – 1.9%. ▲

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Лихвенна структура на държавния дълг

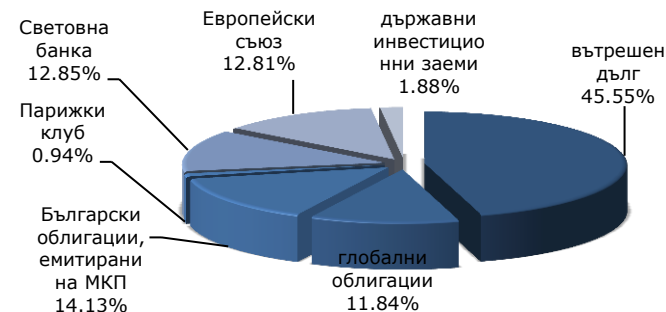
(към 31 октомври)

Източник: МФ

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 октомври)

Източник: МФ